

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ЗВІТ

Комітету НААУ з питань правового регулювання
органів місцевого самоврядування

ЗА 2023 РІК

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОМІТЕТ

Комітет з питань правового регулювання органів місцевого самоврядування є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, утвореним при Національній асоціації адвокатів України згідно з розпорядженням Голови НААУ, РАУ №202 від 24 грудня 2021 року.

Метою діяльності Комітету є сприяння вдосконаленню законодавства та формування єдиної правозастосовчої практики у сфері місцевого самоврядування. Забезпечення ефективного представництва й захисту прав і законних інтересів осіб, які потребують послуг муніципалітетів і депутатів місцевих рад. Підвищення практичного досвіду адвокатів у сфері муніципального права й узагальнення судової практики у спорах, пов'язаних із розпорядженням та управлінням майном комунальної власності, тощо.

Основними завданнями Комітету є:

- підготовки пропозицій та зауважень суб'єктам законодавчої ініціативи та суб'єктам, уповноваженим приймати підзаконні акти, що стосуються інтересів місцевого самоврядування;
- аналіз та узагальнення правозастосовчої практики у сфері місцевого самоврядування;
- організація та проведення заходів (конференцій, круглих столів, семінарів тощо) щодо правових питань і практичної реалізації повноважень місцевого самоврядування;
- формування та ведення курсів у ВША НААУ з питань організації місцевого самоврядування та управління майном комунальної власності;
- підготовки методичних рекомендацій (практичних посібників) для адвокатів зі сфери та напрямів діяльності Комітету.

2. СКЛАД РАДИ КОМІТЕТУ

Голова Комітету

Козіна Віра Вадимівна

Заступник Голови

Сербіна Анастасія Валеріївна

Секретар Комітету

Шевель Сергій Михайлович

Члени Ради Комітету:

- 1 Ковтун Марина Сергіївна;
- 2 Лебединська Ольга Юріївна;
- 3 Харченко Регіна Владиславівна;
- 4 Щелкунова-Гончарська Світлана Вікторівна.

3. ПРОВЕДЕНІ ЗАСІДАННЯ КОМІТЕТУ ПРОТЯГОМ 2023 РОКУ

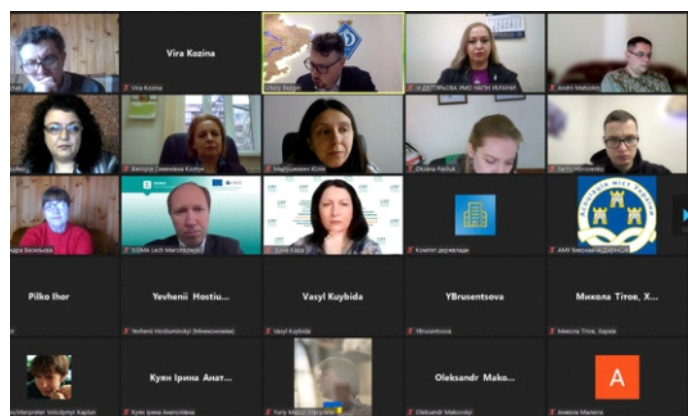
3.1. Засідання Комітету щодо погодження планів діяльності на 2023 рік та розподіл функціональних обов'язків – 28.01.2023.

3.2. Засідання Комітету за результатами 1-го півріччя, коригування планів діяльності – 10.07.2023.

3.3. Підсумкова нарада за результатами року – заплановано на 29.12.2023.

4. ЗАХОДИ (круглі столи, конференції, форуми тощо), участь у яких взяли члени Комітету

У січні 2023 року відбулися засідання робочої групи, утвореної при Комітеті ВРУ з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування. Участь у засіданнях узяла голова Комітету з питань правового регулювання органів місцевого самоврядування НААУ **Віра Козіна**.

Ця робоча група була створена у грудні 2022 року з метою узгодження позицій зацікавлених сторін під час доопрацювання проекту Закону про службу в органах місцевого самоврядування (реєстр. №6504).

Під час обговорення учасники дійшли згоди у більшості питань. Однак позиції розділилися у питаннях обмеження права на зайняття посад в ОМС у зв'язку з накладенням на особу адміністративного стягнення, відеофіксації конкурсного відбору кандидатів на посади в ОМС і повноважень сільського, селищного, міського голови зупиняти розпорядчі акти керівника апарату ради.

Так, представники НААУ підтримали позицію Асоціації міст України щодо обмеження права на зайняття посад в ОМС у зв'язку з накладенням на особу адміністративного стягнення, яка зауважила, що подібна заборона може обмежувати право громадян на участь в управлінні державними справами.

На думку голови Комітету НААУ, відеофіксація та пряма трансляція записів конкурсного відбору кандидатів на посади в ОМС призведуть до необхідності збирання та зберігання великого об'єму інформації про осіб, що виявили бажання піти на службу в ОМС, це зі свого боку призведе до додаткових витрат з місцевого та державного бюджетів. Однак у більшості випадків ОМС не зможуть забезпечити належний кібер-захист відповідної інформації, а тому доцільним є розглядати зберігання такої інформації на загальнонаціональному ресурсі, що також обумовить додаткові витрати.

Що ж до можливості сільського, селищного, міського голови зупиняти розпорядчі акти керівника апарату ради, то позиція учасників була розділена у зв'язку з тим, що у національному законодавстві європейських країн існують різні підходи до вирішення цього питання, але якщо національне законодавство передбачає, що остаточну відповідальність за прийняте рішення несе керівник служби, то особа, яка займає політичну посаду (мер), не має права втручатися.

За результатами робочої зустрічі учасники погодили необхідність доопрацювання законопроекту та обговорення проблемних питань надалі.

7 листопада голова Комітету Віра Козіна взяла участь у конференції Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України на тему «Реформа децентралізації: презентація проекту Дорожньої карти реалізації реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні».

В. Козіна під час панельної дискусії розповіла про напрями роботи профільного комітету НААУ, зокрема зазначила, що адвокатура України на різних етапах реформи надає правову експертизу законопроектам, алгоритмам дій, підтримує громади у судах та у поточній діяльності. Профільні комітети НААУ, Вища школа адвокатури проводять велику просвітницьку роботу як серед фахівців, так і серед пересічних громадян, сприяючи формуванню якісної правозастосовної практики у нових сферах законодавства.

**Віра
КОЗІНА**

ГОЛОВА КОМІТЕТУ З
ПИТАНЬ ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ НААУ

За її словами, відновлення України у цілому та розроблення програм комплексного відновлення територій громад та областей – це у першу чергу про синергію. Якісно відбудувати всі наявні пошкодження та руйнування неможливо без координації зусиль мешканців громад, посадовців усіх рівнів, фахівців різних сфер. І неважливо, чи це архітектори, будівельники, військові, фінансисти, адвокати, лікарі чи освітяни.

Матеріали заходу за посиланням <http://surl.li/nemvw>.

Тренінги, проведені за ініціативи та членами Комітету:

- лютий 2023 р. – фіксація пошкоджень та руйнувань житлового майна, спричинених російською повномасштабною збройною агресією проти України, алгоритм дій для фізичних осіб, частина 2 (тренінг для адвокатів на базі ВША НААУ);
- 22.03.2023 – огляд правозастосовної практики з питань отримання благодійної (гуманітарної) допомоги, стороною у яких є територіальна громада або державний орган (тренінг для адвокатів на базі ВША НААУ);
- 05.05.2023 – зустріч зі студентами юридичних ВНЗ, які проходять стажування в органах адвокатури на тему організації та функціонування місцевого самоврядування в Україні (за запитом ВША НААУ);
- 17.05.2023 – питання компенсації за житлове майно, пошкоджене внаслідок російської повномасштабної збройної агресії проти України, за програмою Е-відновлення (тренінг для адвокатів на базі ВША НААУ);

- 12.06.2023 – відеоінтерв'ю із заступником виконавчого директора всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування “Асоціація міст України” Володимиром Мягкоходом з питань організації та функціонування місцевого самоврядування, здобутках реформи децентралізації, нових викликах, які постають перед територіальними громадами у зв'язку з війною та майбутньою євроінтеграцією;
- 30.05.2023 – питання компенсації за житлове майно, пошкоджене внаслідок російської повномасштабної збройної агресії проти України, за програмою Е-відновлення (тренінг для адвокатів на базі ВША НААУ);
- 21.06.2023 – питання компенсації за знищене внаслідок російської повномасштабної збройної агресії проти України житлове майно (тренінг на базі ВША НААУ);
- 19.12.2023 – оцінка шкоди та збитків, завданих бізнесу військовою агресією РФ (тренінг на базі ВША НААУ).

5. ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ У СФЕРІ АНАЛІЗУ ЗАКОНОПРОЕКТІВ, ЗАУВАЖЕНЬ, ПРОПОЗИЦІЙ, РЕКОМЕНДАЦІЙ, ЕКСПЕРТНИХ ДУМОК

Комітет здійснив правовий аналіз:

- проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування» (реєстраційний номер 7283 від 13.04.2022): зміни до проекту Закону України направлені на уніфікацію та спрощення процедур, які регламентують право мешканців (жителів) територіальних громад України приймати участь в управлінні державними справами через вирішення питань місцевого значення;
- проекту Закону України про службу в органах місцевого самоврядування (реєстраційний номер 6504 від 05.01.2022). Законопроект передбачає фундаментальні зміни у організації служби в ОМС та адаптації її до європейських стандартів та практик Ради Європи,

направлений на встановлення нових правових та організаційних засад служби в органах місцевого самоврядування як професійної та політично неупередженої діяльності, удосконалення механізму реалізації громадянами України права рівного доступу до служби в органах місцевого самоврядування, уточнення класифікації посад в органах місцевого самоврядування, покращення умов оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування, а також приведення у відповідність до вимог бюджетного законодавства та нової системи адміністративно-територіального устрою України. Протягом 2023 року члени Комітету супроводжували законопроект під час доопрацювання до другого читання. Пропозиції членів Комітету було ураховано частково, Закон прийнято під №[3077-IX](#) від 02.05.2023.

У квітні Комітет підготував два дайджести:

- огляд актів, що стосуються сфери публічного врядування, прийнятих за період дії воєнного стану у 2022 році (охоплює 9 законів, 36 постанов та 2 розпорядження Кабінету Міністрів України)

<https://unba.org.ua/assets/uploads/publications/%D0%9E%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%20%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0.pdf>

- огляд законопроектів, що можуть вплинути на обсяг повноважень органів місцевого самоврядування, внесених у 2022 році за період воєнного стану та знаходяться на розгляді Верховної Ради України

<https://unba.org.ua/assets/uploads/publications/%D0%9E%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%20%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%94%D0%BA%D1%82%D1%96%D0%B2.pdf>

У листопаді Комітет підготував огляд змін у сфері місцевого самоврядування під час воєнного стану:

- огляд законів і законопроектів щодо податкового законодавства, служби в органах місцевого самоврядування, техногенної та пожежної безпеки, оренди державного та комунального майна, житлово-комунальних, безпекових та освітніх питань, післявоєнного відновлення та відбудови України тощо

<https://unba.org.ua/assets/uploads/publications/%D0%94%D0%90%D0%99%D0%94%D0%96%D0%95%D0%A1%D0%A2%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D1%96%20%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%97.pdf>

- Дайджест постанов Кабінету Міністрів України, прийнятих влітку 2023 року, що можуть стосуватися інтересів місцевого самоврядування

<https://unba.org.ua/news/8040-publichne-vryaduvannya-pid-chas-voennogo-stanu-oglyad-zmin.html>

6. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (статті, коментарі, рекомендації тощо), опубліковані на сайті НААУ

Члени Комітету у лютому 2023 року розпочали публікацію циклу статей «Пошкодження та руйнування, завдані внаслідок повномасштабної російської агресії».

Масштаби пошкоджень і руйнувань, яких зазнає населення України внаслідок збройної агресії росії, є абсолютно безпрецедентними для сучасного демократичного світу. Тому захисникам протягом найближчих років доведеться супроводжувати величезну кількість справ, пов'язаних з отриманням відповідних компенсацій і відновленням прав постраждалих.

У зв'язку із цим Комітет з питань правового регулювання органів місцевого самоврядування, що діє в складі НААУ, розпочинає публікацію циклу статей, у яких буде надано поради та розкрито інструменти для організації відповідної діяльності.

Зокрема, автори планують зосередитися на правових аспектах взаємодії захисників з органами публічного управління найнижчого рівня, адже саме на цьому рівні буде накопичуватися найбільший масив інформації, необхідний для представництва інтересів постраждалих.

Перша частина циклу статей «Пошкодження приватного майна, не пов'язаного з використанням у господарській діяльності» присвячена одній з найбільш численних груп постраждалих, а саме власники та управителі житлової нерухомості.

<https://cutt.ly/57REfPR>

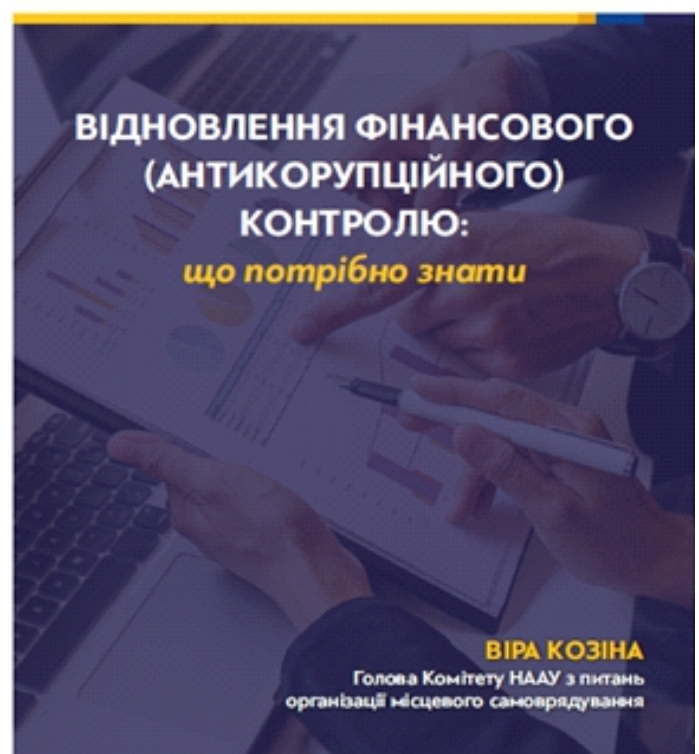
Голова Комітету Віра КОЗИНА «Відновлення фінансового (антикорупційного) контролю: що потрібно знати» <http://surl.li/mwpjn>

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

Процедури фінансового контролю, які раніше були зупинені на час воєнного стану, у жовтні були відновлені Законом №3384-IX «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану».

ТОП-8 особливостей нової процедури декларування

1. Щорічні декларації за 2021-2022 звітні періоди мають бути подані до 31 січня 2024 року.

2. Уточнено перелік посадових осіб юридичних осіб публічного права – тепер до цієї категорії віднесено топ-посадовців та усунуто будь-які суперечності з приводу того, хто у державних чи комунальних підприємствах, установах та організаціях підпадає під дію антикорупційного законодавства.

3. Додано нових суб'єктів декларування, зокрема:

- особовий склад штатних військово-лікарських комісій;
- голів і членів лікарсько-консультативних і медико-соціальних експертних комісій, позаштатних постійно діючих військово-лікарських і лікарсько-льотних комісій;

4. Кардинально змінено підхід до визначення поняття «член сім'ї». Це стосується осіб, які не є подружжям або неповнолітніми дітьми суб'єкта декларування.

5. Збільшено вартість подарунків, які можна отримувати у межах загальновизнаного уявлення про гостинність. Так, вартість відповідного подарунку, що отримується одноразово, тепер може сягати двох прожиткових мінімумів (був один), а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує чотирьох прожиткових мінімумів (було два).

6. Виправлену декларацію можна подавати протягом тридцяти днів, замість семи, встановлених старими правилами. Також кількість коригувань тепер не обмежена, у той час як раніше система допускала тільки 3 виправлення на одну декларацію.

7. Доповнено перелік отриманих доходів суб'єкта декларування або членів його сім'ї, зокрема, аліментами, соціальними виплатами та субсидіями.

8. Під час дії воєнного стану суб'єкти декларування можуть скористатися правом не зазначати в декларації відомості про місцезнаходження (крім країни та регіону або іншої адміністративно-територіальної одиниці найвищого рівня, за наявності).

«Попри численні побоювання та міфи, якими був оточений процес відновлення е-декларування, оновлений Закон про запобігання корупції став більше відповідати міжнародним стандартам і правилам, – говорить В. Козіна. – Зокрема, підсилено заходи, спрямовані на боротьбу з реальними загрозами та ризиками, одночасно з усуненням вимог, які, радше, слугували створенню певної статистики боротьби, аніж запобігання порушень».

7. ЗДІЙСНЕННЯ ІНШОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВИТОК АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ, ЗАЗНАЧЕНІ В ЗАВДАННЯХ КОМІТЕТУ

У січні 2023 року на сайті НААУ було опубліковано Звіт діяльності Комітету за 2022 рік.

З повним звітом Комітету з питань правового регулювання органів місцевого самоврядування можна ознайомитися за [ПОСИЛАННЯМ](#).

